

Κατασκευή κλείδας παρατήρησης χρονικού δείγματος

Αφού επιλέξουμε το θέμα της παρατήρησης, και διατυπώσουμε το ερώτημα του παιδαγωγού με βάση τον προβληματισμό της ομάδας μας, και αφού μεταφράσουμε αυτό το ερώτημα σε δυο, τρεις ή τέσσερις ερωτήσεις σχετικές με αυτό που βιώνουν τα παιδιά στον παιδικό σταθμό είμαστε έτοιμοι να κατασκευάσουμε την κλείδα της παρατήρησης, το εργαλείο που θα μας επιτρέψει να καταγράψουμε τα δεδομένα που μας ενδιαφέρουν προκειμένου να απαντήσουμε στο ερώτημά μας και να διατυπώσουμε προτάσεις για πιθανή βελτίωση της πράξης και των πρακτικών μας.

Η κλείδα παρατήρησης χρονικού δείγματος είναι ένας πίνακας διπλής εισόδου που πρέπει να κατασκευάσουμε. Πριν την κατασκευή των στηλών και των γραμμών στο πάνω μέρος ενός χαρτιού A4 σημειώνουμε το θέμα της παρατήρησης, την ημερομηνία, τη δραστηριότητα και τις συνθήκες, αριθμός παιδιών, ενηλίκων, υλικό και παιχνίδια. Αν η παρατήρηση είναι ατομική αναγράφουμε το όνομα του παιδιού και την ηλικία του.

Κατασκευάζουμε στη συνέχεια τόσες στήλες όσες και οι ερωτήσεις μας.

Αποφασίζουμε πως θα κατηγοριοποιήσουμε τις αναμενόμενες συμπεριφορές και για κάθε ερώτηση δημιουργούμε τόσες υπο στήλες όσες και οι κατηγορίες που δημιουργήσαμε και κωδικοποιήσαμε. Δείτε τα παρακάτω τέσσερα παραδείγματα.

Ατομική παρατήρηση

Ατομική συνεχής παρατήρηση

Όσον αφορά τις γραμμές, για μια ατομική συνεχή παρατήρηση, δηλαδή για μια παρατήρηση που θα λάβει χώρα σε μια συγκεκριμένη περίοδο μικρής χρονικής διάρκειας, για παράδειγμα 20 ή 30 λεπτά ελεύθερης δραστηριότητας ή φαγητού θα πρέπει να αλλάζουμε γραμμή κάθε φορά που αλλάζει κάτι σε μια από τις στήλες. Οπότε κατασκευάζουμε πολλές γραμμές εφόσον δεν μπορούμε να προβλέψουμε. Δείτε το πρώτο παράδειγμα. Κάθε φορά που το παιδί αλλάζει παιχνίδι ή τρόπο που παίζει αλλάζουμε γραμμή και συμπληρώνουμε όλες τις στήλες.

Παράδειγμα 1.

Ενδιαφέρον για τα παιχνίδια						
Όνομα Ηλικία:		Ημ. Ώρα:		Δραστηριότητα:		
Συνθήκες: αρ. παιδιών, ενηλίκων, χώρος, υλικά κλπ.						
Για ποιά παιχνίδι ενδιαφέρεται; Δες την κωδικοποιημένη λίστα υλικού παιχνιδιών	Δεν παίζει: τι κάνει;			Παίζει: Πώς;		
	Απομονώνεται	Παρατηρεί άλλα παιδιά	Απευθύνεται διαντιδρά με ενήλικα	Παίζει μόνο δίπλα σε άλλους	Παίζει, διαντιδρά φιλικά	Παίζει, συγκρούεται
Κουδ.		X				
Αυτ.						X
Τρ.					X	
Συνολικά						

Είναι σημαντικό να έχουμε συμφωνήσει τι εννοούμε παίζει ή δεν παίζει ή απομονώνεται προκειμένου να ξέρουμε ποιες συμπεριφορές κατατάσσουμε σε κάθε κατηγορία διασφαλίζοντας έτσι τη συμφωνία μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών, δηλαδή την αξιοπιστία της έρευνάς μας.

Η διαδικασία αυτή είναι άλλωστε σημαντική και για τη διερεύνηση και την κατασκευή κοινών αναπαραστάσεων και συνοχής στην ομάδα των επαγγελματιών που εργάζονται στον ίδιο χώρο.

Ατομική μη συνεχής, επεισοδιακή παρατήρηση

Για μια μη συνεχή παρατήρηση, δηλαδή μια παρατήρηση επεισοδιακών συμπεριφορών κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου αρκετά μεγάλης, μια εβδομάδα για παράδειγμα, όπου πρέπει να καταγράφουμε όλες τις συμπεριφορές που αποφασίσαμε καθ όλη τη διάρκεια της ημέρας προσθέτουμε μια στήλη στην αρχή της κλείδας στα αριστερά όπου θα σημειώνουμε Ημερομηνία, Ώρα και κατάσταση και αλλάζουμε γραμμή κάθε φορά που καταγράφουμε ένα γεγονός της εν λόγω συμπεριφοράς. Δείτε το παράδειγμα 2.

Παρατήρηση συγκρούσεων									
Όνομα Ηλικία:									
Χρονική Περίοδος: Από Έως									
Κατ. Ημ. Ώρα	Πριν τη σύγκρουση: τι έκανε;		Σύγκρουση : Με ποιόν; Σημ. Χ αν άρχισε ο άλλος	Για τι; Τι διακυβεύεται;	Τι κάνει;		Συνέχεια και λύση της σύγκρουσης;		
	Δράση	Με ποιόν;			Δράσεις	Συν. Λόγια	Κ Χ	Παρ. Ενήλ.	Δράση
Φαγ. 7.1.19 2.10	Παρατηρεί	Γιάννη	Γιάννη	Αυτ. Γιάννη	Χτυπά Γ., παίρνει αυτ., φεύγει	Τσιρίζ	Χ	Να το επιστ	Κλαίει
Ελ. Δρ. 9.1.19 10.10									
Κλπ ...									

Ομαδική παρατήρηση

Ομαδική μη συνεχής, επεισοδιακή παρατήρηση

Δείτε το παράδειγμα 3.

Παρατήρηση του εναύσματος των συγκρούσεων στην ομάδα		
Ημ. Ώρα: Δραστηριότητα:		
Συνθήκες: αρ. παιδιών, ενηλίκων, υλικό κλπ		
Ποιός;	Με ποιόν;	Για ποιο λόγο ή αφορμή;
Σημ. ποιος άρχισε		

Ομαδική συνεχής παρατήρηση, τεχνική των διαδοχικών φωτογραφιών

Είναι αδύνατον να εστιάζουμε συνεχώς σε πολλά παιδιά οπότε πρέπει να εστιάσουμε πολλές φορές τακτικά και διαδοχικά στο καθένα. Συμπληρώνουμε την κλείδα λοιπόν με μια κολώνα στην αρχή αριστερά με τη λίστα των παιδιών οργανωμένη ηλικιακά, από το μικρότερο σε ηλικία προς το μεγαλύτερο. Κάνουμε αντίγραφο της κλείδας και τα συρράπτουμε. Εστιάζουμε τακτικά, δηλαδή με τη σειρά που εμφανίζονται στη λίστα, στο καθένα και συμπληρώνουμε την πρώτη κλείδα. Όταν τελειώσουμε και έχει επέλθει ο χρόνος που ορίσαμε για τις διαδοχικές φωτογραφήσεις, ένα ή δύο λεπτά, γυρίζουμε σελίδα και επαναλαμβάνουμε τακτικά τις εστιάσεις σημειώνοντας στην επόμενη κλείδα. Σε 20 λεπτά θα έχουμε 10 ή 20 συμπληρωμένες κλείδες, δηλαδή 10 ή 20 φωτογραφίες. Δείτε το παράδειγμα 4.

Ενδιαφέρον για τα παιχνίδια							
Ημ. Ώρα:		Δραστηριότητα:					
Συνθήκες: αρ. παιδιών, ενηλίκων, χώρος, υλικά κλπ.							
Όνομα Ηλικία	Για ποιά παιχνίδι ενδιαφέρεται; Δες την κωδικοποιημέ νη λίστα υλικού παιχνιδιών	Δεν παίζει: τι κάνει;			Παίζει: Πώς;		
		Απομονώ νεται	Παρατη ρεί άλλα παιδιά	Απευθύ νεται διαντιδρ ά με ενήλικα	Παίζει μόνο δίπλα σε άλλους	Παίζει, διαντιδρά φιλικά	Παίζει, συγκρούεται
Γιάννης 12 μ.							
...							
Λουκία 13 μ.							
...							
...							
...							
Μαρίννα 24 μ.							
Συν.							

Βιβλιογραφία για την παρατήρηση χρονικού δείγματος

Cohen Louis, Manion Lawrence, Morisson Keith, « Παρατήρηση », *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, σελ. 513-531, Μεταίχμιο, 2008.

Fontaine Anne-Marie, *L'observation professionnelle de jeunes enfants, Un travail d'équipe*, Duval, 2011.

Κατσιάδα Ελένη, « Συστηματική παρατήρηση: Ένα εργαλείο για την Αξιολόγηση και το Σχεδιασμό της Τάξης, Λόγια παιδαγωγών... και όχι μόνο », *Τριμηνιαίο περιοδικό Προσχολικής Αγωγής και εκπαίδευσης του ΠΑΣΥΒΝ*, Τεύχος 21, 2010, σελ. 14-21.

Παπαντωνίου Μαρία, Ακαδημαϊκή Υπότροφος, Τμήμα Αγωγής και φροντίδας στην πρώιμη παιδική ηλικία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Για το εργαστηριακό μάθημα Συστηματική Παρατήρηση Βρεφών και νηπίων, Γ εξάμηνο

Ιανουάριος 2019